

Notitie Uitbreiding/herwaardering Grasland-eco activiteiten 2021

Deze notitie beschrijft de achtergronden/uitgangspunten van de 7 'nieuwe' Grasland eco activiteiten. De beschreven pakketten zijn:

1. (5) Grasland langjarig
2. (6) Grasland rand
3. (7) Grasland gras-klaver
4. (8) Grasland met kruiden
5. (11) Bedekt houden tot 1 maart (mais)
6. (12) Graszode onderwerken
7. (15) Maximaal 1.5 GVE

Pakket 15: Maximaal 1.5 GVE

Uitleggen Start 2.5 GVE (referentie aantal)

Bij dit pakket is het de bedoeling dat een melkveebedrijf terug gaat naar 1.5 GVE per hectare gebruiksgrond. Voor de berekeningen is uitgegaan van een 'aangelede' koe bij een vervangingspercentage van 25%. Alle benodigde jongvee is omgerekend naar GVE en meegeteld in de genoemde 1.5 GVE. Gezien het diverse karakter van de veehouderij is het erg moeilijk om een algemeen geldende vergoeding te bepalen voor alle soorten bedrijven. Om toch enigszins een beeld te krijgen van de kosten, zijn een aantal scenarioberekeningen gedaan met BBPR (versie 1231). Uitgangssituatie is een bedrijf dat min of meer voldoet aan de N en P normering. De basis is 2.5 GVE (melkkoeien inclusief bijbehorend jongvee). De dieraantallen en oppervlaktes waar de berekening mee zijn uitgevoerd staan in tabel 1

Tabel 1 Gebruikte aantallen dieren en hectares in berekening 1.5 GVE

GVE/ha	GVE	koeien	pinken	kalveren	ha mais	ha gras huis	ha gras veld
2.5	128.8	100	28	30	10.3	36.52	5
2.25	115.92	90	25.2	27	10.3	36.52	5
2	103.04	80	22.4	24	10.3	36.52	5
1.75	90.16	70	19.6	21	10.3	36.52	5
1.5	77.28	60	16.8	18	10.3	36.52	5

Door WEcR (pers. mededeling Alfons Beldman) is aangegeven dat voor genormaliseerde berekeningen 0.28 pink en 0.3 kalf per melkkoe wordt aangehouden bij een 'standaard' vervanging. Volgens de KLW is een kalf 0.4 GVE en een pink 0.6.

In de berekeningen is het areaal land steeds gelijk gehouden, maar zijn de dieraantallen steeds verminderd, met de aangegeven verhouding melkvee:jongvee steeds constant. Dat heeft geleid tot de dieraantallen zoals weergegeven in tabel 1.

Alle veedichtheden (2.5, 2.25, 2, 1.75) zijn steeds vergeleken met 1.5 GVE. De bij deze berekeningen behorende vaste kosten (grond, gebouwen, voeropslag, afschrijving etc.) zijn steeds als uitgangspunt gebruikt (de 1.5 GVE heeft dus de kosten voor deze post van de veedichtheid waarmee is vergeleken). Immers wanneer een bedrijf terug gaat in omvang zullen stal, stalinrichting, voeropslag e.d. niet plotseling kleiner worden.

De variabele kosten (loonwerk, voerkosten, veekosten, energie, arbeid) zijn wel aangepast aan de veebezetting. Naarmate de veebezetting lager wordt, wordt het bedrijf steeds meer zelfvoorzienend en

blijft er bij de lagere bezettingen voer over. Dit is in de voorliggende berekening verkocht en als extra opbrengst verrekend. In de vergelijkende situaties is uitgegaan van beperkt weiden + bijvoeren van 6 kg ds uit ruwvoer. Naar mate de veebezetting afneemt is meer ruimte voor beweiden. Dit is in eerste instantie echter niet aangepast, om de berekening zuiver te houden. Om het effect van meer beweiden in beeld te brengen is bij de variant met 1.5 GVE overgegaan op dag en nacht weiden. Bij deze lage veebezetting blijkt dit iets voordeliger te zijn dan beperkt weiden. Wel is bij alle berekeningen de melkproductie per koe gelijk gehouden als ook de krachtvoergift. Het kosten-batenoverzicht is weergegeven in tabel 2.

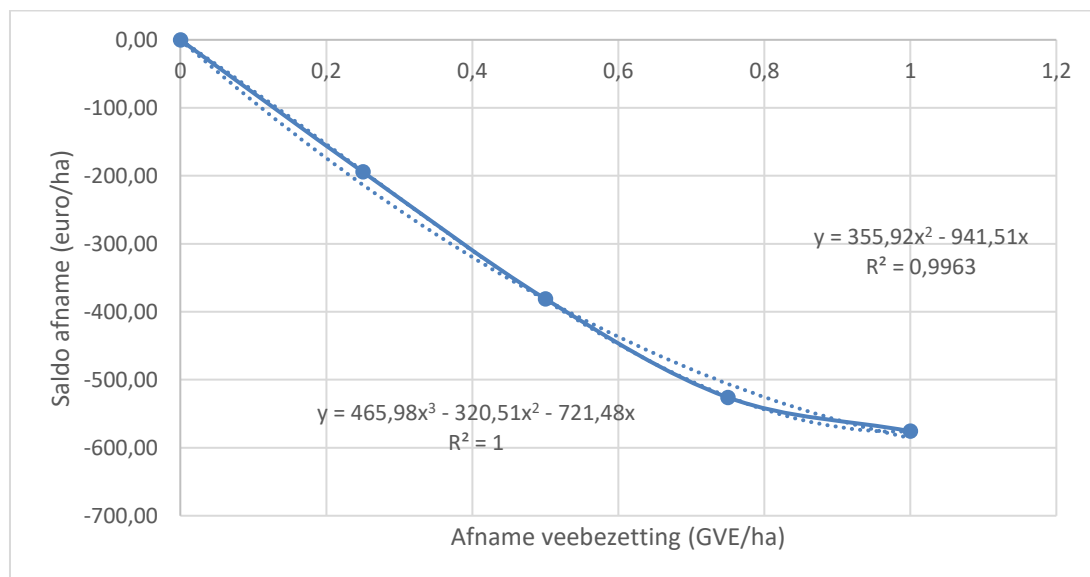
Bij de verdere uitwerking gaat het nu om de relatieve verandering ten opzichte van de te realiseren veebezetting van 1.5 GVE/ha.

Bij teruggang in veebezetting nemen de opbrengsten af, maar de (variabele) kosten ook. In de volgende tabel staat hoeveel het netto bedrijfsresultaat gaat afnemen, wanneer van bijvoorbeeld 2.5 GVE naar 1.5 GVE wordt gegaan, alsook de ontwikkeling van de kostprijs van de melk (euro/100 kg).

Tabel 2 Verandering kostprijs melk en netto bedrijfsresultaat bij verlagen veebezetting

afname VBZ	1	0.75	0.5	0.25	0
VBZ absoluut	2.5	2.25	2	1.75	1.5
kostprijs melk (euro/100 kg)	11.08	9.78	7.52	4.46	0
afname netto bedrijfsresultaat	-29834	-27253	-19741	-10065	0

De bedragen in tabel 2 zijn voor het gehele bedrijf. Omdat de vergoedingen per hectare worden gegeven is dit omgerekend naar een verlies per ha. Dit is weergegeven in figuur 1



Er is geprobeerd een algemene functie te schatten die de afname berekend op basis van het aantal GVE dat wordt teruggedaan. Stel je hebt nu 2 GVE en moet terug naar 1.5 GVE, dan is de afname 0.5 GVE en de afname in opbrengst 381 euro per ha.

Het knippunt wordt veroorzaakt door zowel een verandering in mestafzet (bij de hogere bezettingen moet mest worden afgezet), een lagere omzet en aanwas en het omslagpunt waarbij voer aangekocht dan wel verkocht wordt. Beide trendlijnen lijken goed te fitten in het voorliggende traject, maar gaan sterk afwijken bij nog hogere veebezettingen (en dus sterkere afnames). Vraag is of deze regeling interessant is voor bedrijven die terug willen van meer dan 2.5 GVE per ha naar 1.5 GVE per ha.

Wanneer bij de lage veebezetting meer gaat worden beweid is dit gunstig voor de kostprijsontwikkeling in die situatie. Hierdoor worden de verschillen iets kleiner (ongeveer 40 euro/ha).

Tabel 3 Kosten-batenoverzicht bij afnemende veebezetting

Samenvatting bedrijfsbegroting volgens LEI-systematiek							
		2.5 GVE	2.25 GVE	2.0 GVE	1.75 GVE	1.5 GVE	1.5 GVE W
OPBRENGSTEN (A)	(eur)	360907	326637	299224	271807	245585	242470
. - Melk	(eur)	320023	287909	255800	223685	191570	191552
. - Omzet en Aanwas	(eur)	21558	19403	17247	15091	12935	12935
. - Overige opbrengsten	(eur)	19326	19326	26178	33031	41080	37983
TOEGEREKENDE KOSTEN (B)	(eur)	129471	110418	100030	90751	83725	80988
Wv: - Voerkosten	(eur)	79690	64173	56592	48681	42250	41723
- Krachtvoer	(eur)	67478	59667	52935	45481	39508	38980
. - Melkproducten	(eur)	2571	2314	2057	1800	1543	1543
. - Ruwvoer en overig voer	(eur)	9640	2191	1600	1400	1200	1200
. - Veekosten	(eur)	34107	30717	27304	23891	20478	20190
Wv: - Strooisel	(eur)	3657	3312	2944	2576	2208	1920
. - Gezondheidszorg	(eur)	12171	10954	9737	8520	7303	7303
. - Veeverbetering	(eur)	9998	8998	7998	6998	5999	5999
. - Rente vee	(eur)	5261	4734	4208	3682	3156	3156
. - Overige veekosten	(eur)	3020	2718	2416	2114	1812	1812
. - Overige toegerekende kosten	(eur)	15675	15529	16134	18179	20997	19076
Wv: - Gewasbeschermingsmiddelen	(eur)	1589	1585	1597	1588	1590	1601
. - Kunstmest	(eur)	6067	5949	6469	8574	11380	9381
. - Overige bemestingskosten	(eur)	4484	4484	4484	4484	4484	4484
. - Zaad, plant en pootgoed	(eur)	2937	2913	2986	2934	2945	3012
. - Rente gewassen	(eur)	598	598	598	598	598	598
NIET TOEGEREKENDE KOSTEN (C)	(eur)	375179	362544	353031	344569	335438	333102
Wv: - Arbeid	(eur)	104497	99676	94853	89676	83945	83501
. - Werk door derden	(eur)	28661	26684	25034	22516	19954	18728
. - Werktuigen en installaties	(eur)	68417	66660	66482	66221	65875	65291
Wv: - Afschrijving werktuigen	(eur)	15109	15109	15109	15109	15109	15109
. - Afschrijving installaties	(eur)	20130	19336	19192	19032	18792	18792
. - Brandstof/smeermiddelen	(eur)	4412	4416	4497	4517	4571	4126
. - Zelfstandige materialen	(eur)	6643	6613	6582	6554	6533	6395
. - Berekende rente werktuigen	(eur)	3052	3052	3052	3052	3052	3052
. - Berekende rente installaties	(eur)	2857	2720	2690	2657	2608	2608
. - Overig (o.a. onderh+verz.)	(eur)	16215	15415	15361	15301	15211	15211
. - Grond en gebouwen (pb)	(eur)	136550	130102	123283	115259	108848	PM
Wv: - Pacht, eigenaarslasten	(eur)	9569	9101	8652	8125	7702	
. - Afschrijving	(eur)	46696	43134	39357	34876	31326	
. - Onderhoud (incl. verzekering)	(eur)	17257	15916	14464	12787	11423	
. - Berekende rente	(eur)	63028	61952	60810	59472	58396	
. - Ov. niet-toegerekende kosten	(eur)	37055	32974	30112	29606	29114	29032
Wv: - Energie	(eur)	9778	9509	9235	8963	8692	8692

.- Water	(eur)	2732	2493	2278	2043	1822	1740
.- Mestafzetcontracten+mestafvoer	(eur)	5945	2372				
.- Overige algemene kosten	(eur)	18600	18600	18600	18600	18600	18600
TOTALE KOSTEN (B+C)	(eur)	504651	472962	453061	435320	419163	414090
TOTALE OPBRENGSTEN	(eur)	360907	326637	299224	271807	245585	242470
Saldo	(eur)	-143744	-146325	-153837	-163513	-173578	-171620

Grasland Langjarig (5)

In dit pakket wordt uitgegaan van het niet meer vernieuwen van grasland door herinzaai. Echter onkruidbestrijding pleksgewijs en doorzaaien behoort nog wel tot de mogelijkheden. De kosten-baten van dit pakket worden berekend met behulp van de Herinzaaiwijzer. De Herinzaaiwijzer kan modelmatig bepalen wat de achteruitgang van de graszode in de tijd betekent voor de productie. Daarnaast kan de Herinzaaiwijzer berekenen wat de extra opbrengsten en kosten (kosten-baten analyse) van herinzaai zijn.

Als disclaimer moet vooraf worden opgemerkt (zie ook Rapport "De Herinzaaiwijzer als hulpmiddel bij afweging van graslandvernieuwing") dat de verbetering van de productiviteit als ook de degeneratie van de grasmat erg moeilijk in algemene termen of formules zijn te bevatten. De berekeningen voor dit pakket zijn derhalve onder dezelfde aannames gemaakt als waarmee de Herinzaaiwijzer is ontwikkeld en niet geschikt voor individuele bedrijfssituaties. Veel hangt af van de perceelsomstandigheden (ontwatering, nutriënten toestand, aandeel goede grassen etc.). Om toch een algemeen beeld te geven van de kosten-baten bij een beperking van de herinzaaimogelijkheden zijn op basis van een aantal algemene uitgangspunten oriënterende berekeningen gedaan die een indicatie geven van de effecten van beperkt herinzaaien. Als uitgangspunt is gekozen voor de financiële voordelen van herinzaai. De herinzaaiwijzer rekent nl uit wat dit voordeel is bij een bepaalde uitgangssituatie (percentage goede grassen). Dat maakt het gelijk wat gecompliceerder: de effecten en daarmee de vergoeding zouden dus afhankelijk moeten zijn van de uitgangssituatie en die zou dan mogelijk getoetst moeten worden. Het feit dat wel mag worden doorgezaaid betekent dat het nadeel mogelijk kleiner is, echter bepaalde uitgangssituaties kun je niet verbeteren met alleen doorzaaien. Op basis van deze aanname is het voordeel van graslandvernieuwing uitgerekend op basis van het aandeel goede grassen op moment van herinzaai. Dat levert de volgende voordelen op (voordeel in euro's per ha per jaar):

goede grassen	80	70	60	50	40
financieel voordeel per jaar	9	91	202	318	431

Andersom geredeneerd betekent dus dat niet herinzaaien kan leiden tot een nadeel per jaar, zoals in bovenstaande tabel is weergegeven. Pleksgewijze behandeling zal zeker helpen bij 80% goede grassen, maar wanneer er teveel slechte grassen of (on)kruiden aanwezig zijn is dit geen reële optie meer. Doorzaaien kan een grasmat (tijdelijk) verbeteren, maar wanneer bestaande onkruiden of andere storende factoren niet kunnen worden aangepakt cq verbeterd, geeft doorzaaien niet de gewenste verbetering. Daarom zou bovenstaand resultaat niet gecorrigeerd hoeven te worden voor de mogelijkheden van pleksgewijze behandeling en/of doorzaaien.

Omzetten naar gemiddeld per ha voor Nederland op basis van Herinzaaipercentage

Bedekt houden bouwland (mais) tot 1 maart met groenbemester (11)

De bedoeling van dit pakket is om de groenbemester zoveel mogelijk van de nog aanwezige stikstof op te laten nemen. Uit recent onderzoek is echter naar voren gekomen dat te lang wachten met onderwerken ook een negatief effect heeft op zowel milieu als opbrengst. Door te laat onder te werken komt de opgeslagen N te laat vrij voor de ontwikkelende maisplant, waardoor er N gebrek optreedt en de ontwikkeling achter blijft. Vervolgens komt de N vrij op het moment dat de plant er weinig behoefte aan heeft en spoelt vervolgens alsnog uit. Te lang wachten betekent in dit geval tot na 1 april. Het gaat dus eigenlijk alleen om het in stand houden van de groenbemester in de periode voor 1 april, terwijl het pakket vraagt tot 1 maart. Er is dus geen reden om een vergoeding te verstrekken voor de periode voor 1 maart. Later onderploegen zal niet leiden tot schade. Wanneer een bonus moet worden gegeven voor onderploegen na 1 maart (maar voor 1 april) is er geen onderbouwing tav extra derving te geven. Na 1 april onderploegen moet helemaal niet worden gestimuleerd ivm extra milieuverliezen.

Factsheet Idse (website klimaatadaptieve landbouw)

Graszode onderwerken (12)

Het gaat bij dit pakket om het vernieuwen van grasland, zonder doodspuiten van de oude zode. Wat betekent dit voor de slagingskans, de kosten en de vervolgoopbrengst na (her)inzaai. Kan er verschil ontstaan door de gebruikte methode (bijvoorbeeld bij aanwezigheid van kweek). Dit pakket toont veel overeenkomsten met pakket 15. Doorzaaien is een optie, maar in tegenstelling tot pakket 15 mag wel worden gescheurd (echter zonder doodspuiten). Waarschijnlijk geeft deze optie vaak een goed resultaat, echter bij echte probleemkruiden (bijvoorbeeld zuring, boterbloem) of probleemgrassen (kweek) geeft herinzaai of doorzaai zonder doodspuiten niet het gewenste effect op de langere termijn (kweek zal terug komen). Dat betekent dat om het grassenbestand op een gewenst peil te houden, vaker moet worden ingezaaid. Hoe vaak is echter arbitrair. Er is voor de onderbouwing gekozen voor eens in de 5 jaar, dus verwacht wordt dat de niet doorgespoten kweek zich na 5 jaar weer op het oude peil heeft gemanifesteerd. Dit betekent dat de herinzaaikosten exclusief de kosten voor doodspuiten verdeeld moeten worden over een periode van 5 jaar en dit als vergoeding zou kunnen worden ingerekend.

Herinzaaikosten standaard (gem klei en zand) minus de kosten voor de chemische middelen en de LW kosten spuiten en minus frezen (frezen zode met kweek geeft extra verspreiding) = **525 euro gemiddeld voor alle grondsoorten (KWIN 2020-2021). Bij eens in de 5 jaar is dit 105 euro/ha/jaar.**

Vals zaaibed + opbrengstverlies maar wel kweek kwijtraken

Grasland-rand (6)/ bloemrijke bufferstrook

Deze activiteit lijkt op de oude ANLB Graslandrand, echter met veel minder restricties. Wel wordt afgerekend op basis van resultaat ipv op basis van randvoorwaarden (op basis van fotomateriaal; niet verder uitgewerkt). Uitgangspunt in deze lijken dus de rekenregels van het ANLB pakket Kruidenrijke grasland rand te zijn. In de toelichting moet helder worden welke maatregelen nodig zijn om uiteindelijk effectief tot resultaat te komen. De vergoeding is in dit geval afhankelijk van het resultaat, maar zou in de basis dus maximaal gelijk moeten zijn aan de vergoeding die wordt gegeven voor de grasland rand. Vraag is dus hoe het resultaat wordt vertaald naar de vergoeding. Wanneer is het resultaat optimaal?

Grasland met kruiden (8)

Dit moet worden gezien als een 'instap pakket'. Hierdoor zal de berekende vergoeding relatief laag uit moeten pakken. Onderbouwd moet worden wat minimaal 'instappen' betekent, welke doelstelling daar bij hoort en wat de consequenties voor de veehouder zijn. Kruidenrijk grasland bevindt zich nog in de pioniersfase. Het gaat hierbij niet om soortenrijk grasland, maar om een aantal aangewezen kruiden die mogelijk als vervanging van het hoofdzakelijk Engels raaigrasbestand moet gaan werken. De kruiden die op dit moment door diverse veehouders worden toegepast zijn weegbree, Cichorei, klaver en duizendblad. Over opbrengsten (bij gelijke bemesting) is, behalve voor klaver (eigen pakket, dus buiten dit pakket gehouden) weinig informatie uit onderzoek. Naast opbrengst en voederwaarde speelt ook

smakelijkheid een grote rol. de vergoeding beperkt zich tot de extra kosten van het kruidenrijke zaad met een kleine plus voor eventuele negatieve aspecten die nu nog onvoldoende in beeld zijn.

Grasland Gras-Klaver (7)

Zowel ouder (NL) onderzoek (Elgersma, Schils) als recenter Belgisch onderzoek (ILVO; De Vlieghe et al) laten zien dat een gras-klaverbestand met een gereduceerde N-gift geen significant afwijkende opbrengst geeft van een 100% gras perceel, maar wel dus veel minder (ongeveer 100 kg N/ha) stikstof nodig is. Dit betekent dus dat gras-klaver een besparing geeft op de bemestingskosten, maar een extra input vraagt van duurder (klaver) zaad (1-malige investering). Alles hangt uiteraard af van het klaveraandeel (en slagingskans inzaai), maar overall lijkt het niet te onderbouwen dat gras-klaver moet leiden tot een extra vergoeding, anders dan een aanmoedigingsbonus.